

„JSEM ŘEDITEL/KA SOUKROMÉ ALTERNATIVNÍ ŠKOLY“

“I AM THE PRINCIPAL OF A PRIVATE ALTERNATIVE SCHOOL.”

Kateřina Lojdrová, Lucie Škarková, Jan Nehyba

Klíčová slova: *alternativní školy, narativní identita, aktéři ve vzdělávání, diskursivní analýza*

Keywords: *alternative school, narrative identity, participants in education, discourse analysis*

Cíle v ČJ

Alternativním školám se dostává čím dál tím více pozornosti ve veřejném sektoru. V rámci projektu Narativní identity aktérů ve vzdělávání na soukromých alternativních školách jsme se rozhodli podrobněji prozkoumat, jak jsou konstruovány jednotlivé identity aktérů skrze jejich naraci. V první fázi projektu jsme zacílili na narativní identitu ředitelů, kteří pro nás zároveň reprezentují “gatekeepery” do výzkumného terénu. To nám umožní hlubší vhled do způsobů, jakým škola komunikuje své vize, hodnoty a cíle. Cílem je tedy prezentovat podobu projektu a dílčí analýzy z narativních identit ředitelů alternativních škol.

Teoretická východiska v ČJ

Alternativní školy celosvětově ukazují, jak rozmanitá je teorie a školní praxe. Jejich kořeny najdeme na začátku 20. století, kdy v Evropě vznikají reformní školy Montessori nebo Waldorf a ve Spojených státech amerických se rozvíjí pragmatismus Johna Deweyho. Moderním alternativám je vlastní princip pedagogiky orientované na žáka a důraz na činnostní učení (Selman, 2017). Fenomén alternativních škol je obtížné empiricky uchopit a jako jedna z vhodných metod se jeví zkoumání narativní identity, které je pro nás druhým teoretickým východiskem. Narativní identita ředitelů je pro nás konceptualizována jako identita reprezentovaná příběhem, který vzniká vyprávěním a interakcí s prostředím a ostatními aktéry vzdělávacího procesu (srovnej Somers, 1994; Lucius-Hoene, & Deppermann, 2000).

Metodologie v ČJ

Nejprve bude představena metodologie výzkumného projektu Narativní identita aktérů ve vzdělávání na soukromých alternativních školách. Dále budou prezentovány dílčí výsledky výzkumu narativní identity ředitelů vybraných škol. K objevení narativní identity (Ricoeur, 1991) u ředitelů povede analýza polostrukturovaných rozhovorů, které jsou inspirovány metodologií zkoumání narativních identit (Alder et al., 2017, Dunlop, 2017). Vlna narativních analýz vyvstala v sociálních vědách v posledních čtyřiceti letech (Rutten, & Soetaert, 2013). V české pedagogické vědě k narativnímu výzkumu přispěli například Gavora (2001), Lukas (2006), Švaříček (2009), Makovská (2014), Lojdová (2015).

Závěry v ČJ

V českém kontextu se dlouhodobě nevěnuje pozornost empirickému výzkumu alternativních škol. Zájem po poznání specifické situace ředitelů, učitelů, žáků a rodičů, které spojuje každodenní utváření školní reality, chceme objevovat s využitím narativní analýzy. Poznání narativních identit aktérů nám umožní porozumět diskurzu, který je soukromou alternativní školou konstruován. V rámci příspěvku prezentujeme celou metodologii projektu a ukážeme již dílčí analýzy narativních identity ředitelů alternativních škol. Konkrétně poukážeme na některé narativní proměnné příběhů ředitelů jako je jsou jejich motivační témata, afektivní témata, strukturální elementy narativu a podobně (srov. Adler et al., 2017 a McAdams, & McLean, 2013).

Souhrn příspěvku v AJ

In the Czech context, attention has not been paid to empirical research of alternative schools for a long time. After learning about the specific situation of principals, teachers, pupils and parents, which unites the everyday formation of school reality, we want to discover using narrative analysis. Knowing the narrative identities of the actors will allow us to understand the discourse that is constructed by a private alternative school. As part of the paper, we present the entire methodology of the project and show partial analyses of the narrative identities of alternative school principals. Specifically, we point out some narrative variables of directors' stories, such as their motivational themes, affective themes, structural elements of the narrative, and so on (cf. Adler et al., 2017 and McAdams, & McLean, 2013).

Bibliografie

- Adler, J. M., Dunlop, W. L., Fivush, R., Lilgendahl, J. P., Lodi-Smith, J., McAdas, D. P., ... & Syed, M. (2017). Research methods for studying narrative identity: A primer. *Social Psychological and Personality Science*, 8(5), 519-527.
- Brown, R., & Heck, D. (2018). The construction of teacher identity in an alternative education context. *Teaching and Teacher Education*, 76, 50-57.
- Lojdrová, K. (2015). Skryté kurikulum, žité příběhy. Narativy studentů učitelství o škole. *Pedagogická orientace*, 25(5), 649-670.
- Lucius-Hoene, G., & Deppermann, A. (2000). Narrative identity empiricized: A dialogical and positioning approach to autobiographical research interviews. *Narrative inquiry*, 10(1), 199-222.
- Ricoeur, P. (1991). *A Ricoeur reader: Reflection and imagination*. Toronto: University of Toronto Press.